

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) szülő, 2010. november 24-i, 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv és a hulladéklerakókról szóló, 1999. április 26-i, 1999/31/EK tanácsi irányelv módosításáról

(COM(2022) 156 final – 2022/0104 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az ipari létesítmények környezeti adatainak bejelentéséről és az ipari kibocsátások portáljának létrehozásáról

(COM(2022) 157 final – 2022/0105 (COD))

(2022/C 443/19)

Előadó: **Stoyan TCHOUKANOV**

Felkérés:	Európai Parlament, 2022.5.2. [a COM(2022) 156 final esetében] Európai Parlament, 2022.5.5. [a COM(2022) 157 final esetében] Tanács, 2022.5.10.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2022.6.30.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2022.7.14.
Plenáris ülészak száma:	571.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	183/3/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) határozottan támogatja a kombinált megközelítést és a szakpolitikai következetességet az ökoszisztémák és az emberi egészség védelme érdekében a szennyezés káros hatásaival szemben, járulékos előnyöket biztosítva az uniós polgárok és az ipar számára. Az EGSZB ezért üdvözli az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (IED) ⁽¹⁾ és az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartásról (Európai PRTR) szóló rendelet felülvizsgálatára irányuló javaslatot.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a következő tíz évben dől el, hogy megvalósulnak-e az uniós zöld megállapodás 2050-re tervezett, toxikus anyagoktól mentes környezetre irányuló szennyezőanyag-mentességi célkitűzései, ezért most minden eddiginél fontosabb a szabályozási folyamat rugalmassága és egyértelműsége.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelvhez kapcsolódóan:

1.3 A felülvizsgált 15. cikk (3) bekezdése új alapértelmezésként azt javasolja, hogy az engedélyezők „olyan kibocsátási határértékeket határoz[zanak] meg, amelyek megfelelnek a létesítményben a BAT [elérhető legjobb technikák] alkalmazásával elérhető legalacsonyabb kibocsátásoknak”. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a pontosítás üdvözlendő és összhangban van az ipari kibocsátásokról szóló irányelvvel a szennyezés forrásnál történő megelőzésére irányulóan. Engedélyezéskor a technológia pontos hatókörét és határát figyelembe kell venni a megfelelő BAT-összehasonlítás alkalmazásához.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése)(HL L 334., 2010.,12.17., 17. o.).

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza a következő pontosítások szükségességét: milyen alapon és milyen megvalósíthatósági kritériumokkal készülne el az üzemeltető megvalósíthatósági elemzése? Lesz benne – a Közös Kutatóközpont (JRC) BAT referenciadokumentumokról szóló referenciajelentése (BREF) mellett – egyéb független és kompetens műszaki szolgáltató, nem kormányzati szervezet, és benne lesz az érintett lakosság, akik az elemzést validálják? Mi az engedélyező hatóság szerepe?

1.5 Az EGSZB szerint a következő javításokkal lehetne hatékonyabbá tenni a rendelkezéseket: a BAT-ot meghatározó kritériumokkal való összekapcsolás (jelenlegi III. melléklet) annak érdekében, hogy az üzemeltetők igazolhassák azokat a különböző eszközök közötti hatásokat, amelyek akadályozhatják a lehető legjobb technikákhoz kapcsolódó kibocsátási szintek (BAT-AEL) elérését. A javaslatnak meg kell határoznia az eltérés maximum érvényességi idejét, pl. [3] / [4] évet annak elkerülése érdekében, hogy az eltéréseket időnként/ismétlődően alkalmazó üzemeltetők jogosulatlan előnyre tegyenek szert. Minimum három független műszaki szolgáltatóval folytatott előzetes egyeztetés lehetővé tenné különböző ipari érdekek nézőpontjának a figyelembevételét. Egyértelműbb feltételeket kell meghatározni, pl. teljes hatásvizsgálatot a legszigorúbb BAT-tal való legmagasabb szintű kompatibilitásra irányuló javaslatokkal szemben, beleértve a környezetminőségi előírásoknak való megfelelést és az értékelés szennyezőanyag-mentességi törekvéssel való kompatibilitását.

1.6 A különféle környezeti elemekre vonatkozó célkitűzésekre való tekintettel az EGSZB fő mutatók meghatározásakor azt javasolja, hogy szorosan kövessék a zöld megállapodás céljait.

1.7 Az EGSZB egyetért az Európai Számvevőszékkel abban, hogy „a szennyező fizet” elv jelentését egyértelműen meg kell határozni. A társadalmi előnyök arányaival szemben pénzben kifejezett gazdasági költségek mellett az átláthatóság és a teljesség érdekében a társadalmi költségek és a társadalmi és környezeti előnyök mutatóinak a viszonyát is elemezni kell. A környezeti előnyökbe beletartoznak az egészségügyi és éghajlatvédelmi előnyök. A kárköltségek kiszámításánál csak a nagyobb védelmet nyújtó módszereket kellene alkalmazni, pl. az (Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) „statisztikai emberélet-érték”-módszert az OECD/USA árszintjeihez igazítva.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy a kihívás nem az áttörést jelentő technikák (innováció) meghatározásában, hanem azok ipari léptékű alkalmazásában van. Jelentős akadályt jelenthet a külső költségek internalizálásának a hiánya. A károk kapcsolatos költségek szintjének alkalmazásával létrehozott alapok átirányíthatók egy „uniós szennyeződésmegelőzési és iparátalakítási alapba” vagy más létező alapokba, például korszerűsítési és innovációs alapokba. Az üzemeltetők számára lehetővé kell tenni, hogy versenyzetetéses ajánlattételi eljárás keretében pályázhassanak ezen alapok felhasználására, hogy ösztönözzék az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek eléréséhez szükséges átalakulást. Kell gondossággal kell ügyelni arra, hogy az átalakulás és átalakítás támogassa a helyi és fenntartható gazdasági fejlődést, teljes összhangban a társadalmilag elfogadott „igazságos átmenettel”. Azok az iparágai és szolgáltatásai részesülhetnek támogatásban, amelyek valóban hozzájárulnak az uniós zöld megállapodás céljaihoz. Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az átmenet támogatására létrehozott alapokat uniós szinten kell kezelni, elkerülve az esetleges állami támogatási rendszereket, és előmozdítva egy harmonizált páneurópai rendszert, amely megfelel az uniós egységes piac elvének.

1.9 Az EGSZB fontosnak tartja az éghajlatvédelmet, és úgy véli, hogy a keret lehetővé teszi a különböző meglévő eszközök kombinált megközelítését. A szennyezés megelőzésére irányuló intézkedések nem függhetnek attól, hogy az éghajlatvédelem gazdaságilag életképes-e. Az EGSZB kifejezetten támogatja a járulékos előnyökkel járó kombinált megközelítést és politikai következetességet. A 9. cikk (1) bekezdése korlátozza a tagállamokat az uniós kibocsátáskezelési rendszer (EU ETS) hatálya alá tartozó üzemeltetőket érintő további intézkedések meghozatalában, törlését ezért előnyben kell részesíteni. E rendelkezés törlésével az iparágra már nem vonatkoznak közvetlenül az üvegházhatású gázok kibocsátási határértékei.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai biztonsági hálózat oly módon történő korszerűsítése, hogy megfeleljen a korszerű, legmodernebb BAT-normáknak, jelentős mértékben javíthatná a BAT alkalmazásának a hatékonyságát és a lakosság számára jelentkező előnyöket, különösen a nagy tüzelőberendezések esetében.

1.11 Az EGSZB hangsúlyozza az egyenlő versenyfeltételek javításának a szükségességét – hulladékégetésre vonatkozóan a tényleges üzemidő (EOT) alatt biztosítani kell a kibocsátási határértéknek (ELV) való megfelelést. Nagy tüzelőberendezések üzemeltetőire vonatkozóan az indítási és leállítási műveletek során keletkező kibocsátás figyelmen kívül hagyható. Az EGSZB a másodlagos kibocsátáscsökkentés szerinti bontásban történő üzemeltetés lehetőségét elfogadhatatlannak tartja,

1.12 Annak biztosítása érdekében, hogy az irányelvet arányos és költséghatékony módon hajtsák végre, az EGSZB mindenképp azt ajánlja, hogy az irányelv hatályát a külterjes állattenyésztés esetében igazítsák ki a hektáronkénti állománysűrűség alapjának megfelelően. A szabadtartású állattenyésztést megfelelően figyelembe kell venni.

1.13 és megfelelésértékelésre irányuló fejlesztési lehetőségeket javasol. A részleteket azonban egy végrehajtási aktusban fogják meghatározni, amelyet csak az új irányelv hatálybalépése után két évvel fogadnak el. Az EGSZB úgy véli, hogy ez már túl késő. Már most meg kellene állapítani a megfigyelőeszközök kalibrálásának minimális értékeit és a mérési bizonytalanságokra vonatkozó követelményeket, amelyek nem haladhatják meg a modern mérőberendezések által elért értékeket.

1.14 Az EGSZB úgy véli, hogy a termelési módszerek gyorsabb és átfogóbb átállítása érdekében célszerű lenne a létesítmények fokozatos javításánál többet megcélózni. A következő tevékenységek javasoltak kiemelt területként: energiatermelés/energiamegtakarítás, vízminőség és szolgáltatásnyújtás, növényi/állati fehérjék és más élelmiszerek és italok termelésének az átalakítása, erőforrás-gazdálkodás, aggodalomra okot adó vegyi anyagok helyettesítése, talajjavítás/termékenység.

Az ipari kibocsátások portáljára (E-PRTR) vonatkozóan:

1.15 A javaslat elmulasztotta a lehetőséget arra, hogy az éves megfeleléségi jelentés (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv 14. cikkének (1) bekezdése) révén már most is rendelkezésre álló teljesítményadatokat hatékonyabban használják fel teljesítményértékelési és megfelelési célokra. Az éves megfeleléségi jelentéshez kialakított, kötelező tartalommal rendelkező harmonizált jelentéstételi kötelezettség beviteli űrlap, mely lehetővé tenné ezeknek az információknak az automatikus kinyerését az EEA portálon, jelentős mértékben javítaná a kulcsfontosságú teljesítményadatokhoz való hozzáférést az Európai Unió különféle végfelhasználó csoportjai számára.

1.16 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a teljesítményadatokhoz való hozzáférés javítása a környezetközpontú irányítási rendszer (EMS) egyes részeire vonatkozóan lenne kidolgozva. Számos ilyen elem (pl. erőforrások használata és víz újrafelhasználása, hulladékmegelőzés, veszélyes anyagok helyettesítése és használata) E-PRTR szerinti jelentése már javasolt, az ipari kibocsátásokról szóló irányelvvel kapcsolatos jelentéstétel észszerűsítése az információk portálba történő integrálása céljából tehát csökkentené az adminisztratív terhet és hozzáadott értéket nyújtana az információ hasznossága tekintetében.

1.17 A bejelentési küszöbértékek fenntartása növeli az illetékes hatóságokra rótt adminisztratív terhet, mivel további értékelési lépéseket tesz szükségessé annak ellenőrzése érdekében, hogy a szennyező anyagok meghaladták-e a küszöbértékeket. Ahol vannak ellenőrző adatok, ott használni és jelenteni kell őket, máskülönben fontos információ veszik el azokról a hajtóerőkről, amelyek a kibocsátások bejelentési küszöbérték alá csökkenését eredményezték. Ezért az EGSZB nem ért egyet a bejelentési küszöbértékekkel.

1.18 A jelentési kötelezettség alá tartozó szennyező anyagok listája 2004 óta változatlan. Az EGSZB nincs meggyőződve arról, hogy az aggodalomra okot adó, azonosított szennyező anyagok listájának késleltetése megfelelő. A 14. cikkben meghatározott összes szennyező anyagra jelenleg is jelentéstételi kötelezettség vonatkozik. Az EGSZB nem lát hozzáadott értéket a csupán a már engedélyezett XIV. mellékletre (Különös aggodalomra okot adó anyagok) való hivatkozásban, miközben az ipari kibocsátásokról szóló irányelv rendelkezései „veszélyes anyagokra” vonatkoznak. Ezért az EGSZB úgy véli, hogy a PRTR II. mellékletének közvetlenül tartalmaznia kellene egy szélesebb listát az anyagokról és aggodalomra okot adó tulajdonságaikról, az EU hulladékkódjainak kötelező jelentéseiként.

1.19 Az EGSZB úgy gondolja, hogy az EEA portáljának lehetővé kellene tennie a hasonló létesítményekre vonatkozó engedélyezési határértékek összehasonlítását környezeti és szennyezés-megelőzési szempontból, lehetőleg globális szinten. Az EGSZB javasolja az IED/BAT és a villamosenergiafogyasztás-mérő rendszere vonatkozó (EMS) követelmények révén létrehozott információk integrálását. A kijevi PRTR jegyzőkönyv 1. cikke a PRTR hármas célkitűzésére utal a nyilvánosság megfelelő tájékoztatásának ösztönzése céljából, ami megkönnyítené a nyilvánosság részvételét a környezettel kapcsolatos döntéshozatalban és hozzájárulna a környezetszennyezés megelőzéséhez és csökkentéséhez. Az utóbbi két célkitűzés kezelése nem volt sikeres.

1.20 Végül pedig az EGSZB szerint a környezeti teljesítmény értékelésének és a megfelelés uniós szintű előmozdításának a lehetővé tétele, informatikai karbantartás és ügyfélszolgálatok kidolgozása és az e célból tett kölcsönös erőfeszítések (költségvetés és eszközök) sokkal szélesebb és változatosabb végfelhasználói csoportok érdekeinek felelne meg, továbbá a környezetszennyezés megelőzésében alkalmazott bevált gyakorlatok további cseréjére ösztönözne.

2. Háttér

2.1 Az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv (IED) a szennyezés forrásnál való megelőzését célzó legfontosabb uniós integrált módszerű eszköz, melynek célja, hogy a nagyléptékű ipari tevékenységek magasabb teljes környezetvédelmi szintet nyújtsanak. Benne rejlik tehát annak a lehetősége, hogy konkrét jelentést adjon a saját bevalláson alapuló szennyezőanyag-mentességi célkitűzésnek, továbbá az egészségvédelemhez is hozzájárul. A felülvizsgálat próbatétel az uniós döntéshozók számára, hogy megmutassák, komolyan gondolják az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek célzott rendelkezéseken keresztül történő megvalósítását.

2.2 Az értékelés kezdeményezése az európai zöld megállapodás keretében történt. Különböző nézőpontok léteznek egyes ipari üzemeltetők szakmai szövetségeinek a képviselői és a civil társadalom más képviselői körében, de még az érintett ipari érdekelt csoportokon belül is.

2.3 Az átdolgozott IED javaslat és a 166/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽²⁾ (az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartásról [E-PRTR] szóló rendelet) felülvizsgálata megtörtént, ez a rendelet a 2006. évi ENSZ-EGB Kijevi PRTR jegyzőkönyvét alkalmazza⁽³⁾.

2.4 **Az átdolgozott IED javaslat általános áttekintése:** Az Európai Bizottság kifejezett célja a „jogszabályok átalakítása egy előrettekintő keretbe, amely alkalmas a zöld átálláshoz szükséges ipari átalakulás végigkísérésére”, a következő fő építőelemeken alapul: 1: nagyobb hatékonyság; 2: innováció; 3: erőforrások és vegyi anyagok; 4: dekarbonizáció. Ezeknek az építőelemeknek a végrehajtása közvetlenül az IED I. mellékletében meghatározott hatályától függ – ez tekinthető az ötödik építőelemnek.

2.5 **Az átdolgozott E-PRTR javaslat általános áttekintése:** az ipari létesítmények környezeti adatainak bejelentésére és az ipari kibocsátások portáljának létrehozására irányuló rendeletjavaslat a jelentéstételi folyamat integrálására törekszik egy központi online adatbázison keresztül (az EEA ipari kibocsátási portál⁽⁴⁾), az erőforrás-felhasználási jelentéstétel és az információk kontextusba helyezése. A cél a kibocsátási információk minimum 90 %-ának a lefedése. A szennyező anyagok listája és a kibocsátás bejelentési küszöbértékei nem változtak.

3. Általános megjegyzések (IED)

3.1 A civil társadalom fő elvárásai⁽⁵⁾ az éghajlatvédelem „kombinált megközelítésen” keresztüli megvalósítása (vezetés és irányítás és kibocsátáskereskedelmi rendszer), a hatályának az újratervezése, teljesítménymutatók az átalakulás végigkísérésére, a rugalmasság korlátozása és erősebb engedélyezési szándék és egy előrettekintő BAT meghatározási folyamat, amely a közérdeket helyezi előtérbe.

3.2 Ipari szempontból változatosabbak az álláspontok.

3.2.1 Az ötödik, transzverzális célkitűzésre a fenti 2.4. pont egyik tétele utal, azonban kihagy egy fő összetevőt, mégpedig azt, hogy az energiahatékonyságon túl további megújuló energiaforrásokra van szükség.

3.2.2 Összehasonlító elemzésre van szükség annak elkerülése érdekében, hogy ugyanarra a kibocsátásra vonatkozóan több (2–4) nem összehangolt jogszabály szülessen, ami zavart okozna. Az energiahordozók esetében például a kibocsátáskereskedelmi rendszer motiválóbbnak tűnik, mint más párhuzamos jogszabályok.

3.2.3 Fontos az engedélyezési eljárás észszerűsítése, megerősítése és egyszerűsítése. A hatóságok kapacitásépítésére és jobb folyamat-előkészítésére van szükség az eljárás gyorsításához és hatékonyabbá tételéhez. Várhatóan az engedély-összefoglalóra irányuló javaslat segít megoldani ezeket a problémákat.

3.2.4 Kifinomult egyensúlyra van szükség a szankciók (negatív motiváció) és az ösztönzés között, az utóbbi javára, a környezetszennyezés megelőzésében / csökkentésében mért eredmények gyorsabb elérése érdekében.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 166/2006/EK rendelete (2006. január 18.) az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartás létrehozásáról, valamint a 91/689/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 33., 2006.2.4., 1. o.).

⁽³⁾ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/prtrs-protocol-text>

⁽⁴⁾ <https://industry.eea.europa.eu/>

⁽⁵⁾ <https://eeb.org/library/ngo-preliminary-assessment-of-the-european-commissions-proposal-for-revised-ied-and-e-prtr>

3.3 A munkavállalói képviselői szervezetek üdvözlik a javaslatot; a munkavállalók elkötelezettek az ipar zöld átállásában és emlékeztetnek rá, hogy ez nem annyira technológiai, mint inkább társadalmi kihívás. Kellő gondosságot kell fordítani arra, hogy a szélesebb körű állami kedvezmények és munkavállalói juttatások, melyek a nagyobb fokú környezetszennyezés megelőzésére tett erőfeszítésekhez kapcsolódnak és szükségesek az európai zöld megállapodás teljesítéséhez, teljes mértékben összhangban legyenek egy igazságos átmenettel. A munkavállalók érdekképviselői szervezetei úgy vélik, hogy egy szigorúbb európai környezetvédelmi és egészségvédelmi szabályozás támogatja a munkaerőt és a jó minőségű munkahelyek megjelenését ott, ahol maga az ipar fenntartható lesz – léteznek erre jó példák, például a zöld acélra való átállás Svédországban. Szigorúbb szennyezési szabványok segíthetnek bevonítani beruházásokat annak érdekében, hogy az európai ipari infrastruktúra megfeleljen a szennyezőanyag-mentességi célkitűzésnek. A munkavállalók érdekképviselői szervezete támogatja az ipari tevékenységek során előállított és használt veszélyes anyagok helyettesítésére irányuló erőfeszítéseket, így támogatják a vegyi anyagokat kezelő rendszerek nagyobb átláthatóságát és az ott fellelhető információkhoz való felhasználóbarát hozzáférést.

4. Részletes megjegyzések (IED-felülvizsgálat)

4.1 1. építőelem: A BAT szigorúbb alkalmazása az engedélyezésben

4.1.1 A javaslat fő hiányosságként megállapítja, hogy az engedélyezési feltételek többsége a vonatkozó BAT-hoz kapcsolódó kibocsátási szintek (BAT-AE(P)L-ek) szerint engedélyezett legengedélyesebb szennyezési szintekhez van igazítva (15. cikk (3) bekezdés). A felülvizsgált 15. cikk (3) bekezdése új alapértelmezésként azt javasolja, hogy az engedélyezők „olyan kibocsátási határértékeket határoz meg, amelyek megfelelnek a létesítményben a BAT alkalmazásával elérhető legalacsonyabb kibocsátásoknak”. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a pontosítás üdvözlendő és összhangban van az ipari kibocsátásokról szóló irányelvvel a szennyezés forrásnál történő megelőzésére irányulóan. Engedélyezéskor a technológia pontos hatókörét és határát figyelembe kell venni a megfelelő BAT-összehasonlítás alkalmazásához.

4.1.2 A „szigorú”, de műszakilag megvalósítható tartományra való hivatkozás az utolsó bekezdésben belső konzisztenciát és nagyobb összhangot biztosítana az európai zöld megállapodással.

4.1.3 A javaslat lehetővé teszi az üzemeltető számára, hogy elemezze az elérhető legjobb technikákhoz kapcsolódó kibocsátási szintek (BAT-AEL) tartománya „legszigorúbb végpontjának való megfelelés megvalósíthatóságát” és „igazolja a legjobb teljesítményt, amit a létesítmény elérhet a BAT-következtetésekben ismertetett BAT alkalmazásával” – ezt a rendelkezést pontosítani kell (lásd az ajánlásokat).

Eltérésekre vonatkozó rendelkezés (15. cikk (4) bekezdés)

4.1.4 Bármely olyan eltérésre való hivatkozás, ahol az „veszélyeztetheti a környezetminőségi szabványnak való megfelelést, világosabb jogi szövegezést ad az elővigyázatossági és megelőzésre irányuló megközelítésnek, ezért támogatást élvez, csakúgy, mint a környezetre gyakorolt hatásokat vizsgáló kiegészítő megfigyelési követelmények szükségessége.

Költség-haszon elemzés elvégzésének a pontosítási módszere

4.1.5 A költség-haszon elemzési módszer az új II. mellékletben szerepel javaslatként az eltérések engedélyezése során betartandó új elvek részeként. A környezeti előnyökbe beletartoznak az egészségügyi és éghajlatvédelmi előnyök, a kárköltség módszer csak nagyobb védelmet nyújtó módszereket alkalmazhat, pl. az EEA „statisztikai emberélet-érték”-módszere az OECD/USA árszintjeihez igazítva, az EEA (ETC)/ATNI jelentés, 2020/04) alapján ⁽⁶⁾.

4.1.6 A továbbfejlesztett költség-haszon módszer alkalmazandó a szankciók és kompenzációk szintjeinek meghatározására is, illetve annak meghatározására, hogy mi tekintendő „gazdaságilag életképesnek” a BAT meghatározásának összefüggésében. Ennek a módszernek a külső költségek rendszeres internalizálására történő alkalmazása lehetővé teszi további kiegészítő források létrehozását, amelyek átcsoportosíthatók áttörést jelentő új technikák alkalmazásának támogatására.

⁽⁶⁾ <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/etc-atni-report-04-2020-costs-of-air-pollution-from-european-industrial-facilities-200820132017>.

Víz kibocsátással kapcsolatosan

4.1.7 Az azonos szintű védelem eléréséhez szükséges követelmények a szennyvíz közvetett kibocsátására vonatkozóan szigorodtak (15. cikk (1) bekezdés). Az érintettek többsége, nevezetesen a civil társadalom és a vízellátási iparág kifejezetten támogatja az új javaslatot érintő módosításokat, mivel így további feltételrendszer jön létre arra vonatkozóan, milyen körülmények között történhet közvetett kibocsátás. Öröndetes, hogy ki van emelve a szennyezési terhelés egyenértékűsége, és az, hogy ez minden esetben a 18. cikk (a) környezetminőségi szabványoknak való megfelelés) sérelme nélkül történik. Erősebb megfogalmazás lenne elképzelhető a hígítás tiltására, továbbá a „zéró tolerancia” elvének kellene érvényesülnie a makacs szennyező anyagok listájára vonatkozóan, a vízvédelemben alkalmazandó, a romlást megakadályozó kötelezettséggel összhangban.

4.1.8 A rendelet több hozzáadott értékkel rendelkezne, ha az elérendő biológiai lebonthatósági célérték bármelyik kibocsátási pontra érvényes lenne.

A rugalmasság korlátozása az uniós biztonsági hálózat korszerűsítése révén

4.1.9 Ha csak a lignittüzelésű erőművek számára elő lett volna írva, hogy ne haladják meg a BAT-AEL szigorú tartományát, évente 42,4 milliárd EUR értékű egészségkárosodási költségteher lett volna elkerülhető. Tekintve, hogy az V. melléklet minimum kötelező érvényű követelményei a 2000-2001-es kibocsátási adatokon alapulnak, az EGSZB szerint az V. melléklet kibocsátási határértékeit, csakúgy, mint a megfelelési rendszerrel kapcsolatos rendelkezéseket, a felülvizsgált 2017-es BREF3-ban meghatározott, szén és/vagy a lignit égetésére vonatkozó, BAT-hoz kapcsolódó energiahatékonysági szintekhez és kibocsátási szintekhez kell igazítani. A javaslat nem tartalmaz indoklást arra vonatkozóan, miért nem történt meg az elavult európai biztonsági hálózat felülvizsgálata.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv céljainak hatékonyságát kedvezőtlenül befolyásoló egyéb hiányosságok

4.1.10 Eredményközpontú kötelezettséggel rendelkező, egyértelműbb intézkedéseket (pl. csökkentett működés) kell meghatározni a környezetminőségi szabványokról szóló 18. cikk jogi szövegében annak garantálására, hogy az illetékes hatóság köteles legyen megelőző intézkedéseket tenni (pl. a környezetminőségi szabványoknak való megfelelésre vonatkozó „biztonsági puffer”), öröndetes lenne egy közvetlen kapcsolat a 21. cikk (5) bekezdésében a nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programok, nemzeti energia- és klímatervek és a WHO levegőminőségi iránymutatások (?) között, a 3. cikk (6) bekezdését ennek megfelelően kell módosítani.

Egyenlő versenyfeltételekre vonatkozó teljesítményinformáció megerősítése és a megfelelés előmozdítása

4.1.11 A javaslat elmulasztotta a lehetőséget arra, hogy az éves megfelelési jelentés (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv 14. cikkének (1) bekezdése) révén már most is rendelkezésre álló teljesítményadatokat hatékonyabban használják fel. Egy olyan harmonizált jelentéstételi kötelezettség beviteli űrlap, amely lehetővé tenné ennek az információnak az automatikus kinyerését az EEA portálon, jelentős mértékben javítaná a kulcsfontosságú teljesítményadatokhoz való hozzáférést.

4.1.12 Az EGSZB úgy véli, hogy a megfelelést elősegítő előírásoknak – például a megfigyelőberendezések kalibrálásának minimális gyakoriságára és a legkorszerűbb mérések maximális bizonytalansági szintjeire vonatkozó szabályoknak – már létezniük kellene.

Az Aarhusi Egyezmény megerősítése

4.1.13 A nyilvánosság részvételével és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos néhány kérdésben javulás történt, amihez az Aarhusi Egyezmény Megfelelési Bizottsága elé terjesztett ügy is hozzájárult (*). A 25. cikkben szereplő új garanciák hatékony jogorvoslatra és az igazságszolgáltatáshoz való jogra vonatkoznak, és ez üdvözlendő. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a 25. cikk rendelkezését módosítani kell, és a 24. cikkel kapcsolatos cselekményeken / mulasztásokon túl az ipari kibocsátásokról szóló irányelv hatálya alatt történt valamennyi cselekményt / mulasztást bele kell foglalni. Továbbá alapos, szisztematikus vizsgálatot kell végezni, amennyiben és amilyen mértékben a bizalmas üzleti információkkal kapcsolatos követelések összhangban vannak a vonatkozó aarhusi keretrendszerrel.

(?) <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/what-are-the-who-air-quality-guidelines>

(*) ACCC/C/2014/121 EU: <https://unece.org/acccc2014121-european-union>

4.2 2. építőelem: „Innováció támogatása”

4.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslat nem nyújt egyértelmű eszközöket és ösztönzőket érdemi „innováció” ösztönzésére. Egyrészt a fő teljesítménymutatók (KPI-k) hiánya és az eredményorientált célok hiánya miatt nem egyértelmű, hogy ez az innováció milyen célt szolgál. Vannak olyan rendelkezések, amelyek irányítanak az „új keletű technológiák” alkalmazását. Annak az értékelési kritériumai azonban, mi minősül új keletű technológiának, kizárólag a technológiai készenléti szinteken alapul.

4.2.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az „átalakulás” 2050-es határideje nem egyeztethető össze a környezetszennyezésre és a kibocsátáscsökkentésre vonatkozó uniós célkitűzésekkel, sem a bolygónk tűrőképessége által jelentett korlátokkal. A mérőföldköveket és a KPI-eket most kell meghatározni egy tudományosan megalapozott folyamat keretében, és kifejezetten be kell vonni a nem kormányzati szervezeteket és az egyéb érdekelteket.

4.2.3 Az egyéb érdekelt feleknek hivatalos szerepet kell kapniuk az átalakítási tervek kidolgozásában és az elérhető legjobb technikák uniós referenciadokumentumán (BREF) belüli információcserében. Az ipari átalakulással és kibocsátásokkal foglalkozó innovációs központról (INCITE) szóló rendelkezésben említett érdekelt felek listája, beleértve az EGT-t is, megfelelőbb. Ösztönözni kell különféle érdekcsoportok kiegyensúlyozottabb részvételét, valamint tudományos szervezetek és más egészségvédelmi nem kormányzati szervezetek bevonását.

4.2.4 Az EGSZB úgy véli, hogy világos időkeretekkel rendelkező kulcsfontosságú teljesítménymutatókat kell kidolgozni. Ezeket hozzá lehetne adni például az IED III. mellékletéhez, amely a BAT meghatározásának kritériumairól szól. Az ilyen fő teljesítménymutatók felhasználhatók a BREF felülvizsgálatok, valamint az átmenet tervezési folyamatának irányítására. Ezeknek a felülvizsgálatoknak korai jelzések és megfelelő tervezési támogatás biztosítása érdekében megfelelően megtervezett és precíz folyamat keretében kell történniük, várakozások alapján tervezhető mérőföldkövekkel.

4.2.5 Az EGSZB minimális elvek meghatározását javasolja, biztosítva a környezetszennyezés megelőzésének az előnyben részesítését a környezetszennyezés csökkentésével szemben, továbbá egy összeegyeztethetőségi szűrést arra vonatkozóan, hogy az azonosított (új keletű) technikák kompatibilisek-e a vívmányok megvalósításával és a meghatározott „szennyezőanyag-mentességi” célokkal.

4.3 3. építőelem: Erőforrások és vegyi anyagok

4.3.1 A 15. cikk (3a) bekezdése előírja, hogy a környezeti teljesítményre vonatkozó határértékeknek a BAT-hoz kapcsolódó kibocsátási szintek és egyéb BAT-hoz kapcsolódó környezetvédelmi teljesítményszintek (BAT-AEPL) tartományában kell lenniük. Ez a bekezdés nincs kellőképpen összhangban azzal, hogy megkövetelje az üzemeltetőktől a BAT alkalmazását, és meg kell felelnie az „új telepítés” szabványokra vonatkozó BAT-AEPL tartományok szigorú szintjének, ahol különbséget kell tenni a megfelelő BAT-következtetésekben. Az EGSZB üdvözli a BAT szerepének erősödését az erőforrás-felhasználásra vonatkozóan; ez a környezet és az emberi egészség számára nyújtott előnyökön felül üzleti esettanulmányt is jelent az üzemeltetők számára.

4.3.2 A munkavállalói érdekképviselői szervezetek és nem kormányzati szervezetek kiemelik a veszélyes anyagok helyettesítése és a megelőzés által nyújtott előnyöket, melyek végső soron csökkentik a foglalkozási megbetegedéseket, például a rákot (amely a munkahelyi halál elsődleges oka). Az EGSZB hangsúlyozta, hogy a teljesítményadatokhoz való hozzáférés és az adatértelmezés javítása az EEA portálra történő közvetlen integrálással lenne biztosítva.

4.4 4. építőelem: Dekarbonizáció támogatása

4.4.1 A javaslatban az ipari kibocsátásokról szóló irányelv nem felel meg az éghajlatvédelemnek. Az EGSZB fontosnak tartja az éghajlat védelmét. Az EGSZB kifejezetten támogatja a járulékos előnyökkel járó kombinált megközelítést és szakpolitikai következetességet.

4.4.2 A civil társadalom a következő rendelkezések meghatározását javasolta az ipari kibocsátásokról szóló irányelvben: a „klímasemlegességet” a BAT kiegészítő kritériumaként kell szerepeltetni; a 9. cikk (1) bekezdését törölni kell; dekarbonizációt célzó intézkedések az átalakítási tervekben is szerepelnek, pl. 2035. január 1-től, 1 100g CO₂eq/kWh, legkésőbb 2040-től pedig 0gCO₂eq/kWh. Kötelező villamosítási és tüzelőanyag-váltási kötelezettségek.

4.4.3 Az ipar más nézőpontot képvisel, és ehelyett eseti megközelítést alkalmazna, a lehetséges hatásokat pedig a megerősített EU ETS irányelvtől tenné függővé. Előnyben részesítik a felülvizsgálat 2028 közepéig történő elhalasztására irányuló európai bizottsági javaslatot. Ennek fő oka az, hogy az EU-ETS rendszer sokkal rugalmasabb lehetőségeket nyújt üzemeltetők számára annak önálló eldöntésében, hogy mely intézkedések végrehajtása költséghatékony.

4.5 Hatály újratervezése / bővítése (ágazati pontok)

Intenzív állattartási tevékenységek (szarvasmarha-befogadás, felülvizsgált baromfi és sertés küszöbértékek)

4.5.1 Az Európai Bizottság módosításokat javasolt az állat-egészségügyi egységeken (LSU) alapuló ipari méretű állattenyésztésre vonatkozóan⁽⁹⁾. Az Európai Bizottság évente 5,5 milliárd EUR értékben számít ezzel kapcsolatosan egészségügyi előnyökre, körülbelül 265 millió EUR-ra becsült megfelelési költség mellett.

4.5.2 A fő módosítások az engedélyezési rendszerre vonatkoznak, „tapintatos” engedélyezési rendszer javaslatával az új VIa. fejezetben. Az EGSZB számára nem egyértelmű, hogyan érhető el szennyezéscsökkentés pusztán a hatály kiterjesztésével. Az „üzemeltetési szabályokon” (70i. cikk) keresztül végrehajtandó intézkedések még nincsenek meghatározva, és az Európai Bizottság valamely felhatalmazáson alapuló jogi aktusának a hatálya alá tartoznának, 2030-ra előírányzott megfelelési határidővel.

4.5.3 A civil társadalom fő aggályai a tagállamok által használható olyan regisztrációs rendszerre vonatkoznak, amely nincs összhangban az eseti alapú engedélyezési eljárásokban meghatározott követelményekkel (pl. a befogadó környezet állapota, különösen nitrátokra és trágyakijuttatásra vonatkozóan). Ez a jelenleg az ipari kibocsátásokról szóló irányelv által szabályozott 6.6 fejezet (sertés és baromfi) tevékenységei esetében visszalépést jelentene. Nincs közvetlen kapcsolat a környezetminőségi szabványoknak való megfelelés szükségessége és a föld befogadóképessége között. Az akvakultúrából származó szennyezést is le kell fedni. Végül pedig nem egyértelmű a kérdések fontosságára vonatkozó fejezet (70. cikk) szövegezése.

4.5.4 Az érintett képviseleti szervezetek állásfoglalása a következő: a szarvasmarhatartás belefoglalása korainak tűnik: a trágyakijuttatáshoz kapcsolódó kibocsátási értékek nem mérhetők megfelelően, inkább becsülni lehet őket az alkalmazott tápanyag típusából; még a becslések is +/- 100 % feletti szórást mutatnak az átlaghoz képest; ez a még szórtaabb kibocsátást mutató, legelőkön alapuló tenyésztés esetén még ingatagabb; még felsorolás szintjén sem áll rendelkezésre analitikus JRC-tanulmány; az üzemeltetők ismeretei és kapacitásaik ilyen típusú adatok gyűjtésére, szolgáltatására és jelentésére nézve hiányosak.

4.5.5 Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv a nagyméretű ipari létesítmények környezetvédelmének általános magas szintjét tűzi ki célul. Az Európai Bizottság javaslata azt jelenti, hogy az ipari kibocsátásokról szóló irányelv rendelkezéseinek hatálya („küszöbértékként”) immár a 150 vagy több számosállategységből álló gazdaságokra is kiterjed, az alkalmazott tenyésztési technológiától függetlenül. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy így számos családi gazdaság is az irányelv hatálya alá tartozik, és ezért ugyanazon szabályozás vonatkozik rájuk, mint más nagyipari üzemekre (pl. a cement- vagy acélgégyártás terén). Annak biztosítása érdekében, hogy az irányelvet arányos és költséghatékony módon hajtsák végre, az EGSZB határozottan javasolja az állattartó gazdaságokra vonatkozó küszöbérték jelentős emelését egy a tenyésztési technológiákra vonatkozó új, megfelelő hatásvizsgálat alapján.

4.5.6 Az EGSZB úgy véli, hogy pontosításokat kell végezni a működési szabályok tartalmában (70i. cikk), különösen azokban, amelyek a leghatékonyabb segítséget nyújtanak a környezetszennyezés megelőzésének kinyilvánított céljairól, ugyanakkor az üzemeltetők számára arányosak. Különbséget kell tenni abban, hogy az állattenyésztés csak szezonálisan történik-e beltéri létesítményekben vagy nem, és abban, hogy milyen intézkedéstípusra van szükség trágyakezelés tekintetében. Az EGSZB további ösztönzőket ajánl a legjobb környezeti gyakorlatot, különösen ökológiai gazdálkodást és az állatok jólétét előtérbe helyező egyéb gazdálkodási gyakorlatokat bemutató szabadtartású gazdaságok számára, lehetőleg helyileg adaptált, helyi és ritka fajták tekintetében. Az új keretrendszer feladata, hogy támogassa a fenntartható gyakorlatokat és ne ösztönözze az intenzív állattenyésztési módszerek optimalizálását pl. további, a folyamat végén beavatkozó levegőszabályozó intézkedésekkel. Az EMAS mezőgazdasági ágazatban alkalmazandó bevált környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat megállapító 2018-as ágazati referenciadokumentuma⁽¹⁰⁾ hasznos inspirációt szolgált kiválósági referenciáértékekhez, amelyek a szabványok meghatározásához nyújthatnak alapot.

⁽⁹⁾ A számosállategység tényezők a 808/2014/EU európai bizottsági végrehajtási rendelet II. mellékletén alapulnak.

⁽¹⁰⁾ A Bizottság (EU) 2018/813 határozata (2018. május 14.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében a mezőgazdasági ágazatban alkalmazandó bevált környezetvédelmi vezetési gyakorlatokat, ágazati környezeti teljesítménymutatókat és kiválósági referenciakövetelményeket megállapító ágazati referenciadokumentumról (HL L 145., 2018.6.8., 1. o.).

4.5.7 Az akvakultúra összetett ökoszisztéma, amely a kibocsátások mellett szinergikus környezeti előnyökkel is jár: mikroklíma, hőmérséklet-szabályozás, levegőminőség, vízháztartás, szén-dioxid-leválasztás, biológiai sokféleség stb., ezért a kibocsátásokat nem lehet elszigetelten értékelni. Részletes, elemző JRC-tanulmány még az elérhető legjobb technikák uniós referenciadokumentumában (BREF) sem létezik. A meglévő technológiák nagy száma miatt, amelyek közül néhány nettó klímasemleges, nagyon pontosan meg kell határozni a BAT-verziókat.

Ásványbányászati tevékenységek

4.5.8 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy egyes ásvány- és fémbányászati tevékenységek tartozzanak a hatálya alá. Az EGSZB támogatja ezt a belefoglalást, mert jelentős környezeti hatása lehet, ösztönzi a kitermelhető erőforrások ökológiailag megalapozott, lehető leghatékonyabb módon történő feltárását, ezáltal javítva a társadalmi elfogadottságon. A kritikus ásványok iránti kereslet várhatóan erőteljesen nőni fog az Európai Unióban, további nyomás alá helyezve az új bányászati tevékenységeket. Legtöbb esetben ezeknek a tevékenységeknek a szabályozása nemzeti szinten történik, és egy uniós megközelítés támogatná az egyenlő versenyfeltételeket.

Gigawattórás akkumulátorok gyártásának a belefoglalása

4.5.9 Az Európai Bizottság javaslata szerint bele kell foglalni az ipari kibocsátásokról szóló irányelvbe a lítiumion elemek gyártását és akkumulátorcellák / akkupakkok összeszerelését, 3,5 GWh értéket meghaladó éves termelési kapacitással. Az EGSZB az ilyen tevékenységek potenciálisan magas hatásaival kapcsolatosan kirajzolódó megállapítások alapján támogatja ezt a belefoglalást, különös tekintettel a vízfogyasztásra és a veszélyes fémek használatára. A közlekedés villamosításának és egyéb felhasználásoknak köszönhetően ez egy gyorsan növekvő ágazat. Nem világos azonban, hogy a kezdeti 2,5 GWh teljesítmény határérték javaslat miatt lett az utolsó pillanatban lecsökkentve.

Hulladéklerakás

4.5.10 Az Európai Bizottság a hulladéklerakókra vonatkozó követelmények szigorítását javasolja, ezért ez nem hatálykiterjesztés. Hulladéklerakásra vonatkozó BAT biztosításával javíthatóak lennének a hulladéklerakás környezeti és éghajlati hatásai, különösen metánkibocsátás megelőzése/megkötése tekintetében. A hulladéklerakókról szóló irányelv⁽¹¹⁾ 1999-ig nyúlik vissza. Az Irányelvben foglaltakkal ellentétben nincsenek hulladéklerakásra vonatkozó BAT-szabványok. Az is egyértelmű, hogy a biológiai kezelés anaerob kezelési tevékenységekre terjed ki (5.3 fejezet). Mindkét pontosítást támogatja az EGSZB.

5. Általános megjegyzések (az Európai PRTR felülvizsgálata)

5.1 A PRTR-eknek minimum 3 egymással összefüggő célkitűzést kell szolgáltatniuk, a PRTR kijevi jegyzőkönyv 1. cikke szerint (lásd az 1.18. pontot).

5.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a modern és könnyen kezelhető integrált adatportálok kulcsfontosságúak a környezetszennyezés megelőzésének nyomon követésében és a nyilvános elszámoltathatóságban. Míg az EGSZB az új rendelkezések egy részét üdvözli – ilyen például a rendszeres jelentés az inputanyagokról (fogyasztás, anyagok, az ellátási lánc hatásai), az információk kontextusba helyezése, a diffúz kibocsátásokról szóló jelentések, a maximálisan felhasználóbarát jelleg és különböző jelentéstételi folyamatok integrálása – komoly aggályok merülnek fel konkrétabb előírásokkal kapcsolatosan, azaz arra vonatkozóan, hogyan lesz lehetőség a teljesítményértékelés és a megfelelő ösztönzésére.

6. Részletes megjegyzések (az Európai PRTR felülvizsgálata)

6.1 Az EGSZB nincs meggyőződve arról, hogy az aggodalomra okot adó, azonosított szennyező anyagok listázása lenne a megfelelő továbblépés.

6.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a polgároknak jogos érdekük, hogy hasznos információhoz jussanak a termékek környezeti lábnyomáról.

6.3 Az Európai Bizottság kitűzi célul a levegőbe, vízbe és talajba kibocsátott egyes szennyező anyagok legalább 90 %-ának a megkötését, beleértve a nulla küszöbérték alkalmazását a környezetre vagy az emberi egészségre különösen nagy veszélyt jelentő anyagok esetében; ez a célkitűzés örvendetes.

⁽¹¹⁾ A Tanács 1999/31/EK irányelve (1999. április 26.) a hulladéklerakókról (HL L 182., 1999.7.16., 1. o.).

6.4 A bejelentési küszöbértékek fenntartása növeli az illetékes hatóságokra rótt adminisztratív terhet; ha rendelkezésre állnak megfigyelési adatok, azokat kell felhasználni és jelenteni. A fentiek alapján az EGSZB nem ért egyet a bejelentési küszöbértékekkel.

6.5 Az EGSZB szerint a jelentéstételi hatékonyság javítható. Az üzemeltetőknek képesnek kell lenniük az EEA portálon közvetlenül jelenteni a megfigyelési adatokat; ezek többnyire folyamatos kibocsátásmérő (CEM) rendszereken alapulnak. Az Európai Unió számos országában, de Kínában és az Egyesült Államokban is közvetlenül nyilvánosságra hozzák valós időben (vagy egy hónapon belül) a CEM nyers adatokat a központi adatbázisban. Az EGT még nem kínált ilyen lehetőséget. Az EGSZB úgy véli, hogy ha az üzemeltetők számára lehetővé tennék, hogy az információkat elektronikus úton közvetlenül az EGT-hez nyújtsák be, az mentesítené az illetékes hatóságokat az adminisztratív és megfelelésértékelési terhek egy részétől, miközben a különböző végfelhasználók számára gyorsabb hozzáférést biztosítana az információkhoz. Az illetékes hatóságnak továbbra is fennmaradna az érvényesítés és a végrehajtás felelőssége a különleges hozzáférési jogok révén. A bevitt adatokat státuszuk szerint (függőben lévő/jóváhagyott) lehetne megjelölni.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG
